

Egy interjú Teddel

A fordítás alapjául szolgált: *An Interview with Ted in Technological Slavery, The Collected Writings of Theodore J. Kaczynski a.k.a. „The Unabomber”* szerk. Dr. David Skrbina, Feral House, 2010.

Az első fordítás megtalálható itt:

<http://www.borntoblues.wordpress.com/2013/05/19/technological-slavery-1/>

Fordította Balla Bence

Korrektúrázta, kiegészítette és jegyzetekkel ellátta Kudri Dávid

A borítón Kaczynski konyhája látható. Forrás:

http://www.nbcnews.com/id/40529645/ns/business-real_estate/t/unabombers-montana-land-sale-very-secluded

Theodore J. Kaczynski többi írása magyarra fordítva megtalálható a www.unabomber.hu oldalon.

2014. június

J. Alienus Rychalksi, Blackfoot Valley Dispatch különtudósító

1. rész, 2001. január 3, szerda, 19. kötet, No. 01.

1999-ben felkértem Theodore J. Kaczynskit egy interjúra a *Blackfoot Valley Dispatch* számára, amit ő készséggel elfogadott. A beszélgetésre ugyanabban az évben került sor a Florence-i (Colorado állam) U.S. Penitentiary büntetés végrehajtási intézetben.

BVD: Szóval...

TJK: Szóval.

BVD: Szóval miért adta fel az állását a Berkeley-n és a matematikusi karrierjét?

TJK: Mikor elfogadtam az állást a Berkeley-n már eldöntöttem, hogy legtovább két évig fogom megtartani, hogy utána az erdőben éljek tovább. Az igazság az, hogy egyetlen pillanatban sem elégitett ki a gondolat, hogy az életemet mindössze matematikusként töltssem. Már a korai tinédzser éveimtől kezdve arról álmodoztam, hogy elhagyom a civilizációt – hogy egy lakatlan szigeten, vagy valamilyen más vadonban éljek.

A gond az volt, nem tudtam, hogy kezdjek hozzá, és borzasztó nehéz volt összeszedni a bátorságom, hogy elszakítsam a kötelekeimet a civilizációval és az erdőbe menjek. Ez nagyon bonyolult, hiszen néha nem tudjuk, a döntéseinket mennyire befolyásolják a körülöttünk lévő elvárásai, és olyasmire adni a fejünket, amiről tudjuk, hogy az emberek örülségnek fogják tartani – ezt nehéz megtenni. Ráadásul azt sem tudtam, hova menjek pontosan.

Viszont nagyjából a Michigani Egyetemen töltött utolsó évem elején, egy válságszerű dolgon mentem keresztül. Azt mondhatom, a lélektani láncok, amikkel a társadalom köt meg, valahogy elszakadtak nálam. Ez után biztos lettem abban, hogy megvan a bátorságom elhagyni a rendszert, kilépni valamilyen vadonba és megpróbálni ott élni. Mikor a Berkeley-re mentem, nem állt szándékomban korlátlan ideig maradni. Mindössze azért vállaltam el a munkát, hogy keressék egy kis pénzt az induláshoz, hogy vásároljak egy darab földet.

BVD: Azt mondta, a korai tinédzser éveiben arról álmodozott, hogy egy néptelen helyen fog élni. Fel tud idézni valamit, ami ezt kiváltotta? Valami, amit látott vagy átélt?

TJK: Az olvasmányaim biztosan ebbe az irányba vezettek. Robinson Crusoe, hogy egyet mondjak. Emellett mikor nagyjából 11-12 éves korom tájékán olvastam pár antropológiai könyvet a Neander-völgyi emberről, elméleteket arról, hogyan élt, és így tovább. Nagyon érdekelt, mikor ezekről a dolgokról olvastam, és egyszer feltettem magamnak a kérdést, miért akarok a témáról többet olvasni. Egy idő után kezdett világossá válni, hogy amit igazán szeretnék, az nem az, hogy többet olvassak erről, hanem hogy ténylegesen ilyen módon éljek.

BVD: Érdekes, hogy ezek olyan erős hatással voltak önre, hogy valóban cselekvésre is készítették. Mit gondol, Crusoe és a Neandervölgyi életében vagy életmódjában mi vonzotta?

TJK: Nem hiszen, hogy akkoriban tudtam, mi olyan csábító ezekben az életmódokban. Most már azt gondolom, a szabadság és a személyes önállóság volt meghatározó.

BVD: Ezek biztos sokak számára vonzóak. Hogy lehet, hogy ők mégsem...?

TJK: Szerintem sokakat vonzanak ezek a dolgok, de nem kifejezetten eltökéltek, hogy elszakítsák a kötelekeiket és valóban meg is tegyenek valami ilyesmit. A Robinson Crusoe az egyike a legolvasottabb könyveknek, amit valaha írtak. Tehát nyilvánvalóan rengeteg ember számára érdekes. [Az egyik nyomozó, aki az ügyemmel foglalkozik] azt mondta, őt magát is rendkívül érdekli az mód, ahogyan Montanában éltem és sok más embert is, akiknek beszélt az esetemről.

Emellett sokakról, akikkel a nyomozás során beszélt azt gondolta, hogy irigyeltek engem. Valójában az egyik FBI ügynök, aki letartóztatott ezt mondta: „*Igazán irigylem, ahogyan*

idefent él". Úgyhogy sokan reagálnak így, de nagyrészt csak úsznak tovább az árral és nem jutnak el arra a pontra, hogy kitörjenek.

BVD: A kitörés után Lincolnba (Montana állam) ment. Miért pont oda?

TJK: Nos, először is beadtam az igényemet egy darab állami birtok bérlésére brit Kolumbiában. Aztán, talán egy év múlva elutasítottak. A következő telet, az 1970-71-es telet a szüleim otthonában, Lombardban, Illinois államban töltöttem. Eközben az öcsém elköltözött Great Falls-ba, Montanába ahol végül az Anaconda Company olvasztóműhelyében talált munkát. Azon a télen egy anyámnak írott levélben megemlítette, hogy ha vennék az ország azon felében egy földet szívesen osztogna velem felerészt. Ezért tavasszal elutaztam hozzá Great Falls-i lakására és számon kértem rajta ajánlatát. A rá jellemző passzivitással rám hagyta, keressek egy kis darab földet.

Nem tudván mit tehetnék elindultam nyugatnak a kétszázas főúton, amit ha jól gondolom akkor még húszas főútnak hívtak, hátha találok valamit. Lincolnon áthaladva észrevettem egy kis kabint, majdhogy nem bódét az út mentén, rajta ingatlanhirdetéssel. Megálltam, és megkérdeztem az ott lévő ingatlanügynököt, egy Ray Jensen nevű idős embert, vajon tudna-e nekem mutatni egy eladó, eldugott földparcellát. Mutatott is egyet a Stemple Pass útnál. Nekem tetszett. Elvittem magammal az öcsémet, hogy megnézzze, neki is tetszett, így megvettük. Ki is fizettünk 2100 dollár készpénzt - húszdolláros címletekben - a tulajdonosnak, idősebb Cliff Gehrindnek.

BVD: Tehát valójában bárhol lehetett volna.

TJK: Igen.

2. rész, 2001. január 10, szerda, 19. kötet, No. 02.

BVD: Milyen volt Lincoln az odaköltözés után?

TJK: Maga a város számomra nem volt túl sokkal különbözőbb. Nem vettem észre számottevő változást. Egy keveset viszont igen, mint az új iskola, könyvtár és egy néhány új üzletet. Talán ha érdekelt volna a város több változást észrevehettem volna, de minthogy nem, számomra változatlanak tűnt.

Inkább az azt körülvevő környék érdekelt, az pedig sokat változott: eltekintve a fakitermeléstől és útépitéstől bosszantóan sok ember költözött oda. A Stemple Pass úthoz is például. Sokkalta kevesebb lakhely volt a Stemple Pass útnál, a legtöbbször is faviskó. Nem modern faházak, hanem évtizedekkel és évtizedekkel ezelőtt épült kabinok, az azóta is ott élők pedig igazi veteránok voltak, más kultúrájú, nem modern emberek. A Stemple Pass út akkoriban úgy nézett ki, mintha leragadt volna a régi rodeó ünnepek* hangulatánál.

Ha ma elmész a Stemple Pass úthoz csillogó, nagyratörő, modern dolgokat fogsz látni amik nagyon kilógnak az erdő összképéből. Az akkor meglévő nagyon kevés kunyhó viszont nem volt hivalkodó. Nem volt modern. Egyszer, amikor a hetvenes években a szüleim eljöttek meglátogatni, a Stemple Pass úton keresztülhajtván az anyám, aki egyébként a hátere ellenére velejéig burzsoá, gúnyos hangnemben rákérdezett: "*Kik élnek ezekben a kunyhókban? Csavargók, vagy kik?*" Nem voltak ők csavargók, csak egyszerűen régimódi nyugdíjasok. Mindössze nem törődtek a társadalmi helyzetükkel és az otthonuk kinézetével. Még ahhoz is maradiak voltak, hogy érdekelje őket, a lakásuk kinézete eléri-e a középosztály tiszteletét. Anyám standardja szerint tehát házaik ócskának néztek ki.

A Stemple Pass út tehát láthatóan változott, szerintem ugyanígy változott az ország jellege Lincoln körül, mivel sok helyütt ahol most kunyhók állnak, odaköltözésemtől nem volt semmi.

* *Old frontier days*. Kültéri rodeo-western ünnep. K.D.

BVD: A faháza teljesen beleillett – harmonizált – a környezetébe az erdőben. Használt valamilyen terveket segítségként az építéshez, vagy saját maga tervezte az épületet?

TJK: Én magam terveztem.

BVD: És egyedül is építette?

TJK: Kaptam egy kis segítséget az öcsémtől, de nagyon keveset. Elhanyagolható volt, amennyit segített. Nagyrészt magam építettem.

BVD: Mennyi időbe telt?

TJK: 1971 júliusában kezdtem és azt hiszem novemberig tartott. Bár a munkát többször meg kellett szakítanom, hogy különböző okokból Great Falls-ba utazzak. Ennél sokkal fontosabb, megszakítottam akkor is, mikor leforráztam a lábam. Augusztus elsején voltam annyira ügyetlen, hogy leborítsak egy lábasnyi forró levest. Egyenesen a cipőmbe ömlött és annyira megégette a lábam, hogy a az orvos utasítására öt, vagy öt és fél hétig télen voltam.

BVD: Kíváncsi vagyok: elég fény volt a kabinjában? Elég világos volt benne?

TJK: Télen?

BVD: Bármikor.

TJK: Igen. Elég világos volt. Kivéve, mikor odakint besötétedett, persze.

BVD: Kikkel találkozott először amikor odaköltözött és kik voltak a szomszédjai?

TJK: Hát nyilvánvalóan először az ingatlanügynökkel. Az első emberek viszont akiket a költözéskor társadalmilag megismertem Glen és Dolores Williams volt, akik szintén birtokolnak egy kunyhót az enyém mellett. Sosem éltek ott huzamosabb ideig, csak a víkendházuk volt. Mindig barátságos viszonyt ápoltunk, de sosem kerültem hozzájuk közel. Valamint Irene Preston és Kenny Lee. Ők olyanok, akiket színes egyéniségeknek nevezünk. Kenny-nek mindig volt valami érdekes története...

BVD: Lundbergékkal mikor találkozott?

TJK: Dick Lundberg-el először szerintem 1975 körül találkoztam, mivel akkoriban volt egy autóm, később egy régi kisteherautó. 1975 után viszont elromlott benne a motor, és akkor kezdtem Helena-ba alkalmanként Dick-el utazni. Eileen-el azt hiszem a késő hetvenes, korai nyolcvanas években találkoztam.

BVD: Tehát akikkel tartotta a kapcsolatot a közelében éltek.

TJK: Igen. Glen és felesége, ahogy ön ismeri pont alattam laktak, szintén találkoztam Bill Hull-al, és egyéb családtagjaikkal. A bolti eladóktól és az ilyenektől eltekintve ők voltak az egyetlenek akiket megismertem egészen.... ó, talán a nyolcvanas évekig. Amikor Sherri (Wood) átvette a könyvtárat elkezdtem vele ismerkedni. Végül Theresát és Garlandékat is úgy, hogy jártam a boltjaikba. Tehát nem igazán ismertem meg olyan sok mindenkit az első tíz, vagy több ott töltött évem során.

BVD: És mi a helyzet Chris Waits-el?

TJK: Először valószínűleg a nyolcvanas évek közepe felé találkozhattunk. Néhányszor elment mellettem az utcán. Egyszer kétszer talán kértem tőle fuvart - de ne vagyok benne biztos, kértem-e egyáltalán. Annyit tudok, elment mellettem az utcán, köszönt, ennyi közös tevékenységünk volt, kivéve amikor Leora Hall használtcikk kereskedésében beszélgettünk egy keveset. Nézze, időm legnagyobb részét az erdőben, egyedül töltöttem, ekképp valóban nem volt alkalmam találkozni másokkal, csak akik a közvetlen környezetemben éltek.

BVD: Értem. Ő viszont nem élt a közvetlen környezetében. A kereskedésben történt vásárlásáról, amikor pár szót váltottak, Waits azt állítja a könyvében, ön ezüst, vagy ezüstözött étkészletet vásárolt. Leora Hall viszont ezt határozottan elutasítja, mivel nem tartott ilyet az üzletben. Ugyanakkor emlékezett rá, hogy ott járt, és még az adott eszközökre is emlékszik amiket vásárolt. Ehhez van valami hozzáfűznivalója?

TJK: Sosem vettem ezüstözött, vagy ezüst étkészletet sem Leora Hall-tól sem mástól.

BVD: Lépünk tovább. Élt valamilyen rutin szerint?

TJK: Nem igazán voltak bevett rutinjaim, de bizonyos tevékenységek – mint ételek készítése, vagy aprófa gyűjtése gyűjtősnak – megszokottak voltak mondhatók.

BVD: Milyen volt Lincolnban egy átlagos napja?

TJK: Ez egy nehéz kérdés, mivel nem tudom, mi számított ott átlagos napnak. Rendkívül változatosak voltak a tennivalóim aszerint, hogy milyen évszak volt vagy, hogy milyen feladatokat tűztem ki magamnak aznapra. De elmesélek egy jellemző napot.

3. rész, 2001. január 17, szerda, 19. kötet, No. 03.

TJK:.... Nos, vegyünk egy napot januárban és tegyük fel, hogy hajnal 3 körül ébredek fel arra, hogy havazik. Tüzet rakok a kályhában és vizet rakok fel rá egy edényben. Mikor forrni kezd, beledobok egy adag zabkását és pár perc alatt megfőzöm. Leveszem a kályháról, hozzáadok pár kanál cukrot és egy kevés tejet – ami tejporból készül. Amíg lehül, eszem egy darab főtt nyúlhúst hidegen. Utána megeszem a zabkását. Ülök még pár percig a nyitott kályha előtt és nézem, ahogy leég a tűz, majd leveszem a ruháimat és visszafekszem aludni. Mikor felébredek, az ég éppen világosodni kezd. Felkelek az ágyból és gyorsan öltözöm, mert hideg van a kabinban. Mire ezzel megvagyok, már látom, hogy a hó elállt és az ég tiszta. A friss hó miatt ez egy jó nap lesz nyúlra vadászni. Szóval fogom az öreg, kopott egylövetű puskámat, ami a falon lóg egy kampón. Zsebre teszem a kis dobozt, amiben 16 töltény fér el, arra az esetre pedig, ha vészhelyzetben tüzet kellene gyűjtanom, pár doboz műanyag zacskóba csomagolt gyufát, az övemre pedig egy kést. Majd felhúzom a hótaposómat és indulok. Először egy komolyat kell mászni, hogy felérjek a hegygerincre, majd nagyjából egy mérföldet gyaloglom, hogy elérjem a csavarttűjű fenyők nyílt erdejét, ahol vadászni akarok. A fenyvesben hamarosan megtalálom egy hócipős nyúl nyomait. Követem a nyomot, ahogy gubancosan kanyarog nagyjából egy órán át. Aztán hirtelen meglátom az egyébként fehér bundájú hócipős nyúl fekete szeméit és fekete csúcsú füleit. Általában ezt a két dolgot veszi észre az ember először. A nyuszi egy mostanában kidőlt fenyő kusza ágai és zöld tűlevelei közül figyel engem. Negyvenlábnyira van tőlem, de éberem figyel engem, úgyhogy nem próbálok meg közelebb menni. Ennek ellenére úgy kell helyezkednem a lövéshez, hogy tisztán célba tudjam venni az ágak között – még egy vékonyka gally is el tud téríteni annyira egy ilyen lövedéket, hogy célt tévesszen. Hogy biztosan tudjak löni, le kell hevernem a hóba egy furcsa pózban és a térdemre támasztani a puska csövét. Az irányzékot a nyúl fejére állítom, kicsivel a szeme mögé... visszatartom a levegőt... bumm! A nyúl feje ellöve. Egy ilyen találat általában azonnal megöli, de a hátsó lábai pár másodpercig vadul rugdálnak, úgyhogy mindenfelé ugrál a hóban. Mikor abbahagyja, odasétálok hozzá és megbizonyosodom róla, hogy teljesen egészen elpusztult. Hangosan azt mondom „Köszönöm, Nyulak Atyja” – Nyulak Atyja egy afféle félisten, akit kitaláltam, minden hócipős nyúl gondviselő szelleme. Állok pár percig, nézem a tiszta fehér havat és a fenyők között átszűrődő napfényt. Magamba szívom a csendet és a magányt. Jó itt lenni. Néhanapján találtam motoroszány nyomokat a fő gerinc teteje mentén, de ahol most vagyok, miután a nagyvadak vadászszezonja véget ér, ennyi évem alatt sem láttam egyetlen emberi nyomot a sajátomon kívül. Előveszem az egyik hurkos kötelemet a zsebemből. A kényelmesebb cipeléshez a nyúl nyakára húzom a hurkot, a kötél másik végét pedig a kesztyűs kezemre tekerem. Majd megyek, hogy megkeressem egy másik nyúl nyomát. Mikor van három nyulam, hazafelé indulok. Mire megérkezem, hat vagy hét órája vagyok már kint. Az első dolgom megnyúzni a nyulakat és kibelezni őket. A májat, szívet, vesét, agyat és némi válogatott hulladékot egy konzervdobozba teszem. Felakasztom a tetemeiket egy védett helyre, majd leszaladok a pincébe összeszedni némi krumplit és petrezselyemgyökeret. Mikor ezeket megmostam és még pár aprósággal készen vagyok – daraboltam némi fát, vagy gyűjtöttem havat, hogy ivóvizet olvasszak – felteszem a fazekat forrni, majd megfelelő időben teszem bele a szárított

vad növényeket, a gyökeret, a burgonyát és a nyúl máját és más belső szerveit. Mire mind megfő, már sötétedik. A pörköltet a kerozinlámpám fényénél eszem meg. Vagy, ha spórolni akarok, kinyitom a kályha ajtaját és a tűz fényénél eszem. Egy fél marék mazsolával fejezem be. Fáradt, de megbékélt vagyok. Egy ideig még a kályhánál ülök a tüzet bámulva. Talán még olvasom egy kicsit. Valószínűbb, hogy csak fekszem az ágyamon egy ideig és nézem, ahogy a lángok fénye vibrál a falakon. Mikor elálmosodom, leveszem a ruhámat, magamra húzom a takarót és elalszom.

BVD: Én is irigylem... Bár munka, mégis csodásan hangzik. Szabadság és önállóság. Nincs ébresztő óra amit le kell csapni, sem átvitt, sem szó szerinti értelemben. De hadd kérdezzek mást. Említette az alvást. Az ágya, vagy hálópelyes kényelmes volt?

TJK: Hát, nekem elég kényelmes volt.

BVD: Tisztelem és nagy becsülöm a köszönetét Nyulak Atyjának. Az étkezés előtti áldás rítusának valódi eredetére emlékeztet: az áldozat ünnepélyes elismerésére, mikor az egyik élet azért adja magát, hogy a másik élhessen... Hisz a sorsban?

TJK: Nem.

BVD: Hisz Istenben?

TJK: Nem. Ön hisz?

BVD: A sorsban, vagy Istenben?

TJK: Mindkettőben.

BVD: Talán... Emlékszem azt olvastam, a szülei ateisták voltak, hogy ateista családban nevelkedett.

TJK: Így van.

BDV: Emlékszik, hogy a szülei valaha Istenről beszéltek volna? Mondtak valaha olyasmit, hogy „ez az, amiben bizonyos emberek hisznek...”?

TJK: Ó, egy keveset igen. Például mikor édesanyám olvasott nekem és volt a könyvben valami Istenről, azt mondta „hát, vannak emberek, akik ezt és ezt hiszik, de mi nem hiszünk benne”. Ilyesmi.

BDV: Értem... Még vissza a jellemző napjához: említett pár dolgot, amiket evett. Milyen volt általánosságban az étrendje? Mit evett egy tipikus napon?

TJK: Ez nagymértékben változott az évszakokkal... 1975 és 1983 között általában lisztet, rizst, zabpelyhet, cukrot, kukoricakorpát, étolajat és tejpport vásároltam, emellé egy szerény mennyiségű konzerv gyümölcsöt és, vagy paradicsomot télre. Nagyjából minden másnap megettem egy dobozzal a hideg időszak alatt. Ettem még egy kevés konzerv halat és szárított gyümölcsöt. Ezeket kívül szinte minden, amit ettem vadon termett, vagy a kertemben. Ettem szarvast, jávorszarvast, nyulat, fenyőmókust, három féle fajdot és tarajos sült, alkalmanként kacsát, mormotát, pézsmapockot, bozótpatkányt, menyétet, prérifarkast, egy véletlenül megölt baglyot – sosem ölnék meg egy baglyot szándékosan -, őzeget és tücsköt, áfonyát, diót, vörös és fekete mézbogyót, egest, kétfajta fekete ribizlit, epret, málnát, Oregon szőlőt, vadcseresznyét és csipkebogyót. Keményítő tartalmú gyökerek közül ettem camast, répát, keserűgyökeret és Lomatiumot, tavaszi szépséget is...^{*} Továbbá fogyasztottam ritkább

^{*} Az előző két mondatban lévő felsorolásból az eredeti fordításnál (lásd a címlapon feltüntetett linket) több fajta kimaradt. A kiegészítésnél az alábbi problémákba ütköztem: a felsorolt több tucat állat és növényfaj nagy része nem is őshonos Európában, így nincs magyar megfelelője, továbbá elképzelhető, hogy Kaczynski is helyi szlengen nevezi őket. Próbáltam latin név alapján beazonosítani, de volt amit nem találtam. Így történetesen, hogy a "camas", Lomatium", és "tavaszi szépség" fajtákat egyszerűen nem tudtam adekvát magyar megfelelőkre fordítani. Ha valaki jártasabb az észak-amerikai állat-növényvilágban és félrefordítást vél felfedezni, esetleg ismeri a magyar megfelelőit e fajoknak, az kérem jelezze és kijavítom. Ugyanez áll a szöveg többi hasonló részletére is. A félreértések elkerülése végett leközlöm az eredeti szövegrészletet is. "*I ate deer, elk, snowshoe hare, pine squirrel, three kinds of grouse, and porcupines, and occasionally ducks, rockchucks, muskrats, packrats, weasels, coyotes, an owl killed by accident-I would never kill an owl intentionally-deer mice, and grasshoppers, huckleberries, soapberries, red twinberries, black twinberries, gooseberries, two kinds of black*

gyökérfajtákat is és pár tucatnyi vadnövényt. Májusban és júniusban minden étkezésem előtt ettem egy salátát, gyakran igen kiadósat csak annyival, hogy sétálgattam a környékemen, felszedtem egy kicsit ebből, egy kicsit abból és a számba dobtam. Néhány esetben kiástam ehető magokat és felhasználtam őket kenyérnek. De megörölni őket túlzottan időigényes volt, mivel nem volt kézi malmom, egy kövön kellett őrlőm. A kertemben burgonyát, petrezselyemgyökeret, céklát, hagymát, kétféle répát, spenótot, retket, brokkolit, esetenként paréjt, jeruzsálemi articsókát és karalábét termesztettem.

Télire kiszárítottam vadon termett zöld növényeket és kerti zöldségeket, néha bogyókat. A keményítőtartalmú ételeket illetően viszont főként burgonyára és boltban kapható nyersanyagokra támaszkodtam, mint liszt, rizs stb.. Vadon termett keményítő gyökereknek szűkében vagyunk itt a magas hegyekben. Az alacsonyan fekvő, lapos területeken bőséggel találunk keserűgyökeret és camast, ezek azonban többnyire magánterületek, és valószínűleg a farmerek nem örülnének neki, ha elkezdeném felásni a legelőiket az élelemért. Téli vitaminforrásként az amerikai duglászfenyő tűleveleiből főzött teát használtam.

Az utolsó telemen Montanában 1995-96-ban nehézségekkel küzdöttem. De mikor nélkülözni kell a dolgokat, amiket a rendszer nyújt, meglepő milyen jól meg tudsz lenni, ha egymagad rögtönözöl. Nem volt vásárolt gyümölcsöm vagy zöldségem, friss, szárított vagy konzerv sem, viszont volt sok magam szárította zöldségem. Volt némi szárított fekete ribizlim, és rebarbarám, emellé voltak mókusok és nyulak hús gyanánt. Amit vásároltam csak liszt volt – teljes kiőrlésű és fehér -, étolaj, cukor és szegényes készletem rizsből. Nem emlékszem, volt-e zabom vagy kukoricakorpám. Azt tudom, hogy a kevés tejporom hamar elfogyott és gipszet – fogászatit – használtam kalciumforrásként. Mikor az is elfogyott, azt terveztem, hogy vagy kiégetett és porított nyúlcsontot, vagy porított mészkövet fogok használni. Egyébként rendben voltam, élveztem az étkezéseimet és egy jó tél volt.

BVD: Mi volt a kedvenc vad étele?

TJK: Valószínűleg a legfinomabb vad táplálék Lincoln környékén a nagy magasságokban élő Vaccinium fajta kicsi fogolybogyó- a fekete áfonya rendjéből. A bogyók olyan kicsik, hogy egy órába telhet egy csészényit összeszedni, de az íze nagyszerű. Ettől eltekintve a kedvencem a fekete áfonya, répa, és a szarvasmáj, hócipós nyúl és sül.

BVD: Volt valami kedvenc étele, amit maga készített el?

TJK: Nem voltak bevett fogásaim, mivel mindig azt ettem, ami éppen elérhető volt. Általánosságban szólva a legjobb étkezéseimet a raguk jelentették, amik húst, zöldségeket és keményítő tartalmú dolgokat tartalmaztak, mint burgonya, rizs, tészta, vagy gyökereket, mint a répa.

BVD: Érkezett a szabadban?

TJK: Szinte soha sem. Általában a kabinban ettem az asztalomnál... Mikor végeztem, néha hátradőltem a székekben asztalra tett lábbal és csak meredtem ki az ablakon egy ideig...

BVD: Kilátott az ablakon?

TJK: Bocsánat, hogyan?

BVD: Kilátott az ablakon?

TJK: Igen. Az ablakok arra valók...

4. rész, 2001. január 24, szerda, 19. kötet, No. 04.

BVD: Hogyan tanulta meg, melyik növény ehető, és az elkészítésüket, ha szükséges volt?

TJK: Már évekkal azelőtt, hogy a Berkeley-t otthagytam, érdeklődtem a kinti dolgok iránt és jártasságot szereztem abban, hogy ismerjek fel fogyasztható, vad növényeket és

currents, raspberries, strawberries, Oregon grapes, choke cherries, and rose hips. Starchy roots I ate were camas, yampa, bitterroot and Lomatium, also spring beauty... K.D. jegyzete.

ilyesmikben. Olyan könyvekből tanultam ezeket, mint az *Edible Wild Plants of Eastern North America* Fernald és Kinsey-től és a *Wild Edible Plants of the Western United States* Donald Kirk-től. A könyvek adtak némi információt ezek elkészítéséről, de nagyrészt inkább próbálkozással tanultam meg. Pár ehető növényt kísérletezéssel fedeztem fel. Növények bizonyos családjaival veszélyes volt kísérletezni, mint a répák és a liliumok családja, mert vannak fajtáik, amik halálosan mérgezőek. Viszont biztonságos próbálkozni mustárfélékkel; és a fészkes virágúakkal és céklafélékkel, ezeknek amennyire tudom, nincs életveszélyes fajtája, bár némelyik többé, vagy kevésbé mérgező. A mustárfélék között volt, amit anélkül használtam, hogy akár a nevét megtanultam volna. Volt egy fészkesvirágzatúak családjába tartozó növény amit már évekkal azelőtt fogyasztottam, hogy bármit tanultam volna pitypangféle származásáról. Valamint egy répafélét is gyakran ettem amit nem tudtam beazonosítani.

BVD: Önellátó volt?

TJK: Semmi esetre sem teljesen önellátó. Szükségem volt bolti nyersanyagokra, mint a liszt, rizs, zab és étolaj. A ruháim nagy részét is vásároltam, bár valamennyit készítettem is. Eredetileg a teljes önellátás volt a célom, de ahogy a vadon zsugorodott, az emberek pedig egyre zsúfolódtak körülöttem, az lett az érzésem, hogy már nincs értelme a dolognak és más felé fordult az érdeklődésem.

BVD: Mennyire elégtette az álmait, vágyait, vagy eredeti motivációit a életmód, amit választott? Azaz a fiatalkori ábrándjait és a tervét és a döntését, hogy elhagyja a Berkeley-t. Mi volt a legkielégítőbb a lincolni életében?

TJK: Az erdei életemben találtam olyan kielégítő dolgokat, amelyekre számítottam, mint a személyes szabadság, függetlenség, bizonyos kalandelemeket és stressztől mentes életmódot. Olyan dolgokat is találtam, amiket nem értettem meg teljesen, vagy nem számítottam rájuk, de olyat is, amik teljes meglepetésként értek.

Minél bensőségebbé válik a viszonyod a természettel, annál többre értékeled a gyönyörűségét. A gyönyörűségét, amit nem csak látvány és hangok alkotnak, hanem megbecsülése... az egész dolognak. Nem tudom, hogyan fejezzem ki. Ami fontos, hogy mikor az erdőben élsz, nem csak látogatóban vagy, a szépség az életed részévé válik ahelyett, hogy valamit csak kívülről látnál.

Ehhez kapcsolódóan a természettel kialakuló bizalmas viszony része az érzékeid élesedése. Nem lesz élesebb a látásod, vagy hallásod, de több dolgot veszel észre. A városi lét egy módon befelé fordulóvá tesz. A környezeted zsúfolt érdektelen látvánnyal és hangokkal és hozzászoksz, hogy ezek nagy részét kizárod a tudatodból. Az erdőben a figyelmed kifelé fordul, a környezeted irányába, emiatt sokkal inkább tudatába kerülsz annak, ami körülöttered történik. Például észreveszel jelentéktelen dolgokat a földön, mint fogyasztásra alkalmas növények, vagy állatnyomok. Ha egy emberi lény járt arra és csak egy apró részét is hagyta a lábnyomnak, alkalmasint észre fogod venni. Felismered a hangokat, amiket a füledbe érnek: ez egy madárdal, az egy bögöly zizegése, ez egy rémülten elfutó szarvas, az egy toboz puffanása, amit egy mókus rágott le és egy rönkre esett. Ha olyasmit hallasz, amit nem ismersz fel, egyből megragadja a figyelmed, még ha olyan elhaló is, hogy alig hallod meg. Számomra ez az éberség, az érzékek nyitottsága a természetközeli élet egyik legnagyobb fényűzése. Ezt nem értheted meg, amíg magad meg nem tapasztaltad.

A másik, amit megtanultam a jelentőséggel bíró munka végzésének fontossága. Úgy értem valódi jelentőséggel – élet és halál dolog. Egészen addig nem fogtam fel teljesen, hogy miről szóval az erdei élet, míg a gazdasági helyzetem nem jutott odáig, hogy vadásznom, gyűjtögetnem, kertészkednem kellett, hogy enni tudjak. A Lincolnban töltött időm egy részében, főleg 1975 és 1978 között, ha nem volt sikerem a vadászatban, akkor nem volt hús, amit ehettem volna. Nem volt semmi zöldségem, ha nem gyűjtöttem vagy termeltem magamnak. Semmi sem kielégítőbb annál beteljesülésnél és magabiztosságnál, amit az

önmagadra támaszkodás ad. Ezzel együtt az ember a haláltól való félelmének nagy részét is elveszíti.

Mikor az ember közel él a természethez, ráeszmél, hogy a boldogságot nem a lehető legtöbb élvezet jelenti. A boldogság a nyugalomban áll. Ha elég sokáig élvezted a nyugalmat, kimondott ellenérzésed alakul ki bármilyen nagyon erős élvezettel szemben – túlzott mértékű élvezet megszakítaná a nyugalmad.

Végül pedig az ember megtanulja, hogy az unalom egy civilizációs betegség. Számomra úgy tűnik, hogy az unalom legtöbbször nem más, mint hogy az embereknek állandóan szórakoztatni, vagy elfoglalni kell magukat, mert ha nem, bizonyos szorongások, frusztrációk, elégedetlenségek, stb. kezdenek a felszínre jönni és emiatt kényelmetlenül kezdik érezni magukat. Az unalom szinte nem létezővé válik, miután hozzászoktál az erdei élethez. Mikor éppen semmi munkád nincs, órákig tudsz ülni egyhuzamban és nem csinálni semmit, csak hallgatni a madarakat, a szelet vagy a csöndet, nézni, ahogyan az árnyékok vonulnak a nap mozgásával, vagy csak ismerős dolgokat. Nem kezdesz unatkozni. Csak békében vagy.

BVD: Mi volt a legnehezebb része a lincolni életének?

TJK: Az erdőben töltött időm legrosszabb része a modern civilizáció hajthatatlan közeledése volt. Mindig egyre több ház volt a Stemple Pass út mellett és máshol. Több út az erdőkön keresztül, több terület letarolva, egyre több repülőgép, ami elszáll felettem. Rádiós nyakörvek a jávorszarvasokon, gyomirtószer permetezés, és a többi.

BVD: Mik a legkedvesebb emlékei az erdei életéből?

TJK: ...Kora tavasszal, mikor a téli hó már eléggé elolvadt, hosszú kóborlásokat tettem a dombokon át, az új fizikai szabadságom élvezve, amit a tény tett lehetővé, hogy nem kellett a hótaposómat viselnem, és nagy adag friss, fiatal, vadon nőtt zöldséggel tértem haza, mint vad hagyma, petrezselyem, keserűgyökér és Lomatium, mellé egy, vagy két fajd, amiket - bevallom- törvénytelenül lőttem. Korán reggel a kertemben dolgozni. Hócipős nyúlra vadászni télen. Az idő, amit a rejtett kunyhóban töltöttem telenként. Helyek, ahol táboroztam tavasszal, nyáron, ősszel. Őszi raguk szarvashúsból krumplival és már zöldségekkel a kertemből. A számolatlan alkalom, mikor csak ültem vagy feküdtem nyugodtan és nem csináltam semmit, nem is gondolkodtam igazán, csak átjárt a békesség.

BVD: Nagyon köszönöm...

TJK: Szívesen.

(A kérdező jegyzete: egy publikált állítással ellentétben, ami bizonygatja Kaczynski rejtett kunyhójának megtalálását: nem találtak ilyet.)